

Dosarul nr. 2ra – 1521/18

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani (jud.: R. Pascari)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud.: I. Secrieru, A. Danilov, Iu. Cimpoi)

ÎNCHEIERE

1 august 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecători

Tatiana Vieru
Maria Ghervas
Nicolae Craiu

examinând admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și a Mediului a Republicii Moldova,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Cimpoieș Gheorghe împotriva Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și a Mediului a Republicii Moldova, cu privire la anularea ordinelor, restabilirea în funcție, încasarea salariului pentru absența forțată de la lucru și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 27 martie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul depuse de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare a Republicii Moldova și s-a menținut hotărârea din 31 martie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani,

c o n s t a ț ă :

La 31 ianuarie 2017, Cimpoieș Gheorghe, reprezentat de avocatul Iurie Mărgineanu, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare a Republicii Moldova, cu privire la anularea ordinelor, restabilirea în funcție, încasarea salariului pentru absența forțată de la lucru și repararea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii, reclamantul a indicat următoarele informații, ce vizează circumstanțele de fapt.

La 23 ianuarie 2012, Cimpoieș Gheorghe a încheiat cu Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare un contract individual de muncă nr. 2, în baza căruia a exercitat funcția de rector al Universității Agrare de Stat din Moldova, pentru o perioadă de 5 ani. La 29 decembrie 2016, în cadrul ședinței Consiliului pentru Dezvoltare Strategică Instituțională a fost întocmit procesul-verbal cu nr. 8, prin care i-a fost validat dosarul pentru participarea la concursul pentru ocuparea funcției de rector a Universității Agrare de Stat din Moldova.

La 23 ianuarie 2017, termenul contractului individual de muncă a expirat și prin ordinul pârâtului nr. 28-p din 23 ianuarie 2017 au încetat raporturile de muncă,

conform articolului 82 lit. f) din Codul muncii. Concomitent, Volconovici Liviu a fost numit în funcție de rector interimar, în baza ordinului nr. 30 din 24 ianuarie 2017. Cu toate acestea, potrivit art. 27 din ordinul nr. 09 din 14 ianuarie 2015 al Ministerului Educației, cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru privind modul de alegere a rectorului instituției de învățământ superior din Republica Moldova, mandatul rectorului în exercițiu se prelungește până la numirea în funcție a rectorului nou ales conform prevederilor Regulamentului, asigurându-se într-o măsură oarecare continuitatea funcției.

Cimpoieș Gheorghe a relevat că și-a exprimat dezacordul în privința ordinului nr.28-p din 23 ianuarie 2017, emis de pârât, pe motiv că acesta ar contravine prevederilor legale și intereselor sale în calitate de angajat.

În argumentarea esenței încălcării dreptului la muncă, reclamantul a susținut că, prin emiterea ordinului de încetare a raporturilor de muncă, angajatorul a făcut incorect trimitere la Codul muncii, deoarece raporturile de muncă erau încetate odată cu expirarea termenului contractului individual de muncă, iar drepturile sale, inclusiv la exercitarea interimatului, cad sub incidența ordinului nr. 09 din 14 ianuarie 2015 indicat mai sus.

Prin urmare, în opinia acestuia, numirea lui Volconovici Liviu în funcția de rector interimar al Universității Agrare de Stat din Moldova a fost una ilegală. Așadar, salariatul a sugerat că i-a fost încălcat dreptul la muncă, de a dispune de salariu și alte garanții oferite de Codul muncii. Situația descrisă l-a prejudiciat moral, suportând frustrări psihologice enorme în mod nejustificat și pierzând încrederea în Lege și ideea de dreptate.

Cimpoieș Gheorghe a solicitat constatarea încălcarea dreptului la muncă și anularea, ca fiind ilegale, a ordinului nr. 28 – p din 23 ianuarie 2017 de încetare a raporturilor de muncă și nr. 30 din 24 ianuarie 2017 de numire în funcție de rector interimar pe Volconovici Liviu.

La fel, reclamantul a cerut restabilirea în funcție și încasarea din contul pârâtului a salariului pentru lipsa forțată de la muncă în cuantum de 13 674 lei lunar și repararea prejudiciului moral în mărime de 50 000 lei.

Solicitarea de compensare a cheltuielilor judiciare în valoare de 20 000 lei a fost propusă la 7 martie 2017 (f. d. 37, 73)

În cadrul examinării cauzei, pârâtul Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare a Republicii Moldova a depus referință în întâmpinarea cererii de chemare în judecată, prin care a cerut respingerea acțiunii ca nefondată (f. d. 33 – 35).

La 17 februarie 2017, Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani a introdus în proces în calitate de intervenient accesoriu pe Volconovici Liviu (f. d. 71).

Prin hotărârea din 31 martie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, acțiunea formulată de Cimpoieș Gheorghe a fost admisă parțial (f. d. 81 – 82, 86 – 92).

În contextul dat, instanța de judecată a constatat încălcarea dreptului la muncă a lui Cimpoieș Gheorghe de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare a Republicii Moldova și a anulat, ca fiind contrar legii, ordinele nr. 28 – p din 23 ianuarie 2017 de încetare a raporturilor de muncă și nr. 30 din 24 ianuarie 2017 de numire în funcție de rector interimar pe Volconovici Liviu.

De asemenea, instanța a restabilit reclamantul în funcția deținută, a încasat salariul mediu pentru absența forțată de la lucru în mărime de 13 674 lei pentru perioada absentă, începând cu 24 ianuarie 2017, și a reparat prejudiciul moral în cuantum de 13 674 lei.

Totodată, prin hotărârea menționată, s-a admis parțial cererea reclamantului cu privire la compensarea cheltuielilor judiciare pentru asistență juridică în mărime de 5 000 lei.

Împotriva acestui act de dispoziție, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare a Republicii Moldova a declarat apel în termenul legal (f. d. 123). În apărare, Cimpoieș Gheorghe nu a formulat o referință, însă în ședința de judecată reprezentantul acestuia a solicitat respingerea cererii apelantului. Apelul avansat de Volconovici Liviu a fost restituit prin încheierea din 23 septembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău (f. d. 126 – 131).

Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 27 martie 2018, a respins apelul depuse de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare a Republicii Moldova și a menținut hotărârea din 31 martie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani (f. d. 155 – 164).

În procesul de luare a acestei soluții, instanța de apel a constatat situația de fapt prezentată de reclamant în cererea de chemare în judecată și stabilită de prima instanță. Totodată, s-a învederat că articolul 27 din ordinul nr. 09 din 14 ianuarie 2015 a Ministerului Educației oferă intimatului la data încetării raporturilor de muncă dreptul de a exercita interimatul funcției deținute până la numirea în funcție a rectorului nou ales conform prevederilor acestui Regulament. Astfel, prin prisma art. 43 al Constituției Republicii Moldova și art. 5-6 din Codul muncii, se instituie obligația apelantului în calitate de angajator de a asigura realizarea dreptului respectiv. Mai mult, instanța a precizat că acest nu poate fi limitat de acțiunea articolului 82 lit. i) din Codul muncii. De fapt, potrivit buletinului de identitate al intimatului, el a atins vârsta de 65 de ani la 17 februarie 2015, dată la care angajatorul nu a emis un ordin corespunzător în conformitate cu art. 81 alin. (3) din Codul muncii.

În fine, Colegiul de control judiciar a respins argumentul apelantului, potrivit căruia acesta a aplicat articolul 9 din ordinul nr. 09 din 14 ianuarie 2015 a Ministerului Educației, deoarece punctul dat trebuie pus în funcțiune în limitele articolul 27 din ordinul sus – citat.

În drept, instanța de apel a considerat relevante articolele 3, 4, 55 alin. (1) lit. g) și alin. (2), 82 lit. f) și i), 89 alin. (1) și (2), 90, 329 și 330 din Codul muncii. În plus, instanța s-a călăuzit de punctul 27 și a interpretat punctul 9 din ordinul nr. 09 din 14 ianuarie 2015 a Ministerului Educației, cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru privind modul de alegere a rectorului instituției de învățământ superior din Republica Moldova.

La 28 mai 2018, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și a Mediului a Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei din 27 martie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și a hotărârii din 31 martie 2017 a primei instanței, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În motivarea ilegalității deciziei contestate, recurentul a afirmat că instanțele judecătorești au interpretat eronat articolul 27 din ordinul nr. 09 din 14 ianuarie 2015 a Ministerului Educației. Or, Regulamentul respectiv a prevăzut doar posibilitatea mandatului rectorului, însă între recurent și intimat nu există raporturi de mandat, ci de muncă, în acord cu articolul 83 alin. (4). Așadar, dacă nu intervenea încetarea raporturilor de muncă, atunci avea să existe imposibilitatea numirii unui nou rector, atât timp cât era valabil un contract de muncă individual.

De asemenea, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și a Mediului a subliniat că instanța de judecată a interpretat eronat faptul că articolul 9 din Regulamentul – cadrul trebuie aplicat în conformitate cu articolul 27. Or, în primul caz, se prevede desemnarea rectorului interimar în cazul eliberării rectorului înainte de expirarea mandatului. Iar, în al doilea caz, se reglementează faptul prelungirii mandatului rectorului în exercițiu, până la numirea în funcție a rectorului nou ales în bază de concurs.

La 28 iunie 2018, în conformitate art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție a comunicat cererea de recurs lui Cimpoieș Gheorghe, informând că referința se depune în termen de o lună de la data primirii scrisorii. În mod corespunzător, dacă referința nu este prezentată în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia (f. d. 173).

La 23 iulie 2018, intimatul a depus o referință în întâmpinarea recursului, solicitând respingerea acestuia ca inadmisibil (f. d. 175 – 177).

Examinând admisibilitatea recursului, fără prezența participanților la proces, în acord cu procedura specificată la articolul 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că cererea de recurs formulată de Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și a Mediului a Republicii Moldova este inadmisibilă, pentru motivele ce se succed.

Instanța de judecată subliniază că un stat care dispune de instanțe de recurs are obligația să se asigure că justițiabilii săi se bucură de principiile unui proces echitabil prevăzute la articolul 6 parag. (1) din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (a se vedea, *de exemplu*, Erfar – Avef vs Grecia, 27 martie 2014, parag. 39 – 40; Lebedinschi vs Republica Moldova, 16 septembrie 2015, parag. 32, Sultan vs Republica Moldova, 5 iunie 2018, parag. 24).

În particular, procedura de admisibilitate a unei cereri de recurs urmează a fi analizată prin prisma garanțiilor dreptului de acces la justiție și dreptului de a fi auzit.

Cu privire la primul aspect, instanța de recurs observă că dreptul de acces la un tribunal poate fi limitat, inclusiv în cazul admisibilității contestațiilor înaintate prin intermediul căilor de atac, pentru că prin însăși natura sa, recursul trebuie reglementat de către stat, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere. În acest sens, condițiile pentru autorizarea unei cereri introduse pe o cale de atac extraordinară pot fi mai stricte decât condițiile instituite pentru o cale de atac ordinară (a se vedea, *inter alia*, Marc Brauer vs Germania, 1 septembrie 2016, parag. 34; Miessen vs Belgia, 16 octombrie 2016, parag. 64; Samardžić vs Croația, 20 iulie 2017, parag. 28).

Ab initio, judecătorul raportor a verificat dacă actul de dispoziție poate fi atacat cu recurs, dacă cererea dedusă judecății este formulată de persoana îndreptățită, dacă aceasta este depusă în termen și dacă nu a fost examinată anterior. La fel, s-a făcut un raport verbal în fața completului de judecată instituit în mod legal.

Obiectul prezentei cereri se referă la decizia din 27 martie 2018 a Curții de Apel Chișinău, care intră în categoria de acte specificate în articolul 429 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

În baza materialelor cauzei, completul de judecată nu a identificat faptul că recursul a fost examinat anterior, fiind respectate, totodată, dispozițiile articolului 430 din Codul de procedură civilă, cu privire la subiecții abilitați cu dreptul de a depune recurs.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Această limită temporală promovează certitudinea juridică și asigură examinarea cauzelor într-un termen rezonabil.

La 19 aprilie 2018, Curtea de Apel Chișinău le-a expediat participanților la proces copia deciziei integrale din 27 martie 2018 (f. d. 165).

Potrivit scrisorii nr. 2097, se atestă că Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și a Mediului a Republicii Moldova a primit copia de pe actul contestat la 3 mai 2018. Recursul a fost înregistrat la greșa Curții Supreme de Justiție la 28 mai 2018. Drept consecință, luând în considerare împrejurările indicate *supra* și fără a prejudicia esența dreptului de acces la justiție, se constată că cererea dedusă judecății a fost declarată în termenul prevăzut mai sus.

În continuare, completul de judecată a audiat raportul verbal al judecătorului raportor, cu privire la încadrarea temeiurilor cuprinse în recurs la dispozițiile articolului 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Astfel, în sensul articolului 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4).

În aceeași ordine de idei, alin. (2) și (3) din articolul 432 din Codul de procedură civilă prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alineatul (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au condus sau ar fi putut conduce la soluționarea greșită a pricinii, în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară sau în cazul în care erorile comise au condus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Prin urmare, reglementările referitoare la rigorile impuse de articolele 433 și 432 alin. (2)-(4) din Codul de procedură civilă sunt formulate suficient de clar și urmăresc protejarea interesului părții, dar și competența asigurării interpretării unitare

a legii de către Curtea Supremă de Justiție. Aceste limitări urmăresc un scop legitim, îndeplinind cerințele securității juridice și buneii-administrări a justiției (a se vedea, *mutatis mutandis*, Beniamin Nersesyan vs Armenia, 19 ianuarie 2010, parag. 22; Erfar – Avef, ibidem, parag. 41, Marc Brauer, ibidem, parag. 35; Miessen, ibidem, parag. 67; Trevisanato vs Italia, 16 decembrie 2016, parag. 36 – 37, Sturm vs Luxemburg, 27 iunie 2017, parag. 36).

Din perspectivă prezentată, completul Colegiului de control judiciar își propune să verifice esența și temeiurile recursului, inclusiv dacă argumentele recurentului referitoare la ilegalitatea deciziei atacate, în limitele în care au fost formulate, întrunesc condițiile necesare pentru a declara admisibilă cererea acestuia.

În speță, instanța de judecată reiterează că recurentul Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și a Mediului a criticat decizia din 27 martie 2018 a Curții de Apel Chișinău fără a indica vreun temei din art. 432 din Codul de procedură civilă, așa cum este impus la art. 432 alin. (1) și 437 alin. (1), lit. f) din Codul de procedură civilă. Totuși, ținând cont de garanțiile unui proces echitabil, instanța de judecată consideră că argumentele acestuia trebuie examinate în lumina temeiurilor articolului 432 alin. (2), (3), (4) din Codul de procedură civilă.

Instanța de judecată învederează că judecarea recursului, exercitat conform rigorilor impuse de articolul 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, are un caracter devolutiv și privește doar problemele de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, nu și temeinicia ei în fapt. În acest caz, instanța de recurs nu cercetează cum a fost reflectată realitatea obiectivă a faptelor în hotărârea contestată.

Completul de judecată observă că, la pronunțarea deciziei din 27 martie 2018, instanța de apel s-a călăuzit de articolele 3, 4, 55 alin. (1) lit. g) și alin. (2), 82 lit. f) și i), 89 alin. (1) și (2), 90, 329 și 330 din Codul muncii. În plus, instanța a aplicat punctul 27 și a interpretat punctul 9 din ordinul nr. 09 din 14 ianuarie 2015 a Ministerului Educației, cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru privind modul de alegere a rectorului instituției de învățământ superior din Republica Moldova

Recurentul a considerat că instanța a interpretat eronat punctul 9 și 27 din ordinul nr. 09 din 14 ianuarie 2015 a Ministerului Educației.

Din analiza minuțioasă a conținutului cererii de recurs în raport cu decizia contestată, reiese în mod cert că recurentul a reluat argumentele formulate în faza procesuală anterioară și asupra cărora instanța de apel s-a pronunțat detaliat. În mod concret, acesta nu a demonstrat că instanța a interpretat eronat punctele sus – citate din ordinul nr. 09 din 14 ianuarie 2015. Or, dreptul de a exercita interimatul funcției deținute nu impune o nouă procedură de încheiere a contractului individual de muncă. În plus, instanța de apel a acceptat tacit considerentul primei instanțe, potrivit căruia, prin instituirea interimatului se urmărește asigurarea continuității exercitării atribuțiilor rectorului, care în virtutea caracterului lor special nu permit intermitențe.

Prin urmare, în lumina împrejurărilor din speță, instanța de recurs subliniază că instanța de apel și-a motivat amply decizia și a răspuns la toate argumentele esențiale ale cauzei (a se vedea deciziile de inadmisibilitate în cauzele Fundația pentru Copii Speranța vs Moldova, 17 octombrie 2017 sau Calancea și alții vs. Moldova, 6 februarie 2018, parag. 20, 34 – 35).

În subsidiar, instanța consideră că, *în principiu*, recurentul a formulat prezenta cerere după ce a beneficiat de o procedură contradictorie pe fond și a avut posibilitatea de a fi audiat de o primă instanță și de o instanță de apel, care au fost competente de a examina toate chestiunile de fapt și de drept relevante litigiului (a se vedea, *mutatis mutandis*, A. Menarini Diagnostics S.R.L. vs Italia, 27 septembrie 2011, parag. 59; Akaki Tchaghiashvili, 2 septembrie 2014, parag. 34, Samardžić vs Croația, ibidem, parag. 31).

Pe baza celor prezentate, completul Colegiului constată că observațiile Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și a Mediului nu dezvăluie nicio aparență a încălcării normelor de drept material sau procedural, dar nici a încălcării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Astfel, temeiurile inserate în recurs nu pot fi calificate ca esențiale și nu ar putea obliga instanța de recurs să primească cererea acestuia spre examinarea în fond și, eventual, să caseze hotărârea judecătorească contestată. În mod corespunzător, punctele de vedere al recurentului nu sunt compatibile cu cerințele prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) sau (4) din Codul de procedură civilă, iar, în consecință, recursul dedus judecății nu corespunde condiției de a fi „efectiv” (a se vedea, de exemplu, Petrovic v. Luxemburg, 17 februarie 2011, parag. 31 – 33, Sturm v. Luxemburg, ibidem, parag. 32).

Din aceste raționamente, instanța de judecată constată existența temeiului prevăzut la art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă. În atare situație, conjunctura stabilită mai sus confirmă raportul rezonabil de proporționalitate între scopul urmărit și mijloacele folosite, iar, în opinia instanței, însăși substanța dreptului de acces la instanță nu a fost afectată.

Cât privește dreptul justițiabilului „de a fi auzit de o instanță”, garantat de articolul 6 parag. 1 din Convenție, instanța notează că obligația de a motiva o hotărâre judecătorească poate varia în funcție de natura deciziei în cauză (a se vedea, *inter alia*, Helle vs Finlanda, 19 decembrie 1997, parag. 55; Latourniere vs Franța, 10 decembrie 2002, parag. 2; Hansen vs Norvegia, 2 octombrie 2014, parag. 71 – 74). De fapt, în concepția instanței europene, articolul 6 parag. (1) nu impune motivarea detaliată a deciziei unei instanțe de recurs care, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge un recurs ca fiind „lipsit de șanse de succes”, ceea ce s-a constatat în cazul de față (a se vedea, *mutatis mutandis*, Kukkonen vs Finlanda (nr. 2), 13 ianuarie 2009, parag. 24; Papaioannou vs Grecia, 2 iunie 2016, parag. 45 sau Baydar vs Olanda, 24 aprilie 2018, parag. 46).

În conformitate cu art. 440 alin.(1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Astfel, având în vedere circumstanțele stabilite *supra*, completul de judecată decide în mod unanim că recursul declarat de Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și a Mediului a Republicii Moldova nu ridică probleme de drept și nu poate fi acceptat spre examinare în fond, urmând a fi considerat inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și a Mediului a Republicii Moldova.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
Judecătorul

Tatiana Vieru

Judecători

Maria Ghervas

Nicolae Craiu